

Les 11

De Wees-Vrolijk-Automaat

- Doelgroep:** Kleuters 5+ (groep 2)
- Doel:** Kinderen herkennen en begrijpen 'blij zijn'. Ze ontdekken met elkaar dat er allerlei redenen zijn, waarom je blij of vrolijk kunt zijn of worden. Ze staan stil bij de vraag hoe je een ander kind kunt opvrolijken.
- Materialen:** Grote kring:
 • Gedicht 'De Wees Vrolijk-Automaat'. Eventueel een muntje.
 Kleine kring:
 • Voor elk groepje één grotere kartonnen doos en diverse materialen, zoals kartonnen verpakkingen en doosjes, kosteloos materiaal, verf, kwasten, gekleurd papier, lijm, scharen, plakband, crêpepapier, knopen, glitter, stiften, en dergelijke. (Wanneer je in de kleine kring een groepje van bijvoorbeeld 6 kinderen hebt, kun je in twee groepjes van elk drie kinderen werken. In dit geval heb je twee grotere kartonnen dozen nodig).
- Tijd:** Grote kring: ongeveer 15 minuten.
 Kleine kring: 25-35 minuten.

Binnenkomer

Je kunt elke les met een **binnenkomer** beginnen: een kort spelletje in de kring, om de overgang te maken naar De Vreedzame School, waarbij je ook gebruik maakt van de **wereldbal**. Hiermee hanteer je elke keer hetzelfde symbool voor de lessen van De Vreedzame School, zoals ze dat ook in de midden- en bovenbouw doen (zie ook de Introductie op de map). **Als een binnenkomer wilt doen, maak dan een keuze uit een van de spelletjes achterin deze map, of zing het liedje van De Vreedzame School (ook achterin deze map).**

Introductie in de grote kring

Lees het gedichtje 'De Wees Vrolijk-Automaat' voor, gebaseerd op het gedichtje van Hans Andreus, maar aangepast aan de leeftijd:

*Op de hoek van de Berenstraat
 staat een Wees Vrolijk-Automaat.
 Je stopt er een muntje in en dan
 word je zo vrolijk als 't maar kan.
 Je danst en zingt de hele dag,
 zelfs als je niet dansen en zingen mag.*

Afhankelijk van het niveau van je groep kan je het volgende coupletje wel of niet erachteraan doen:

*Waarom ik dan zo boos kijk?
Ik ben vandaag geen muntje rijk
en trouwens: ik vind 't wel zo fijn
om als ik boos ben boos te zijn.*

Besteed aandacht aan de betekenis van sommige woorden en zinnen uit het gedicht, die misschien niet duidelijk kunnen zijn voor de kinderen. Laat het zo veel mogelijk uit de kinderen komen. Mogelijke vragen: '

- Wat betekent 'Ik ben vandaag geen muntje rijk?'
- Wat is een automaat?

Speel de eerste zes gedichtregels van het gedichtje met een paar kinderen uit. Het kind kan met een muntje naar een denkbeeldige Wees Vrolijk-Automaat lopen. Het muntje erin doen en dan speel je dat je zo vrolijk wordt als het maar kan.

Je kan dit als volgt brengen: Kies een kind, dat met vrijmoedigheid iets in de kring durft te laten zien: *Joyce, hier heb ik een muntje voor de 'Wees Vrolijk-Automaat.'* Jij mag dat muntje erin stoppen en dan laten zien hoe vrolijk je er van wordt. *Luister maar naar het eerste stuk van het gedicht en dan doe je mee met wat je hoort.*

Prat over wat Joyce heeft laten zien: Wat deed ze? Hoe zag je aan Joyce dat ze vrolijk was? Laat nog enkele kinderen dit stukje uitbeelden.

In plaats van één kind, kunnen ook twee of drie kinderen of de hele groep het eerste deel van het gedichtje uitbeelden, een muntje in de (denkbeeldige) automaat stoppen en dan heel vrolijk doen. In geval van de hele groep kan er mogelijk wat hilariteit ontstaan.

Daarna praat je met de kinderen dat zo'n machine jammer genoeg niet echt bestaat, maar dat er wel dingen zijn waar je vrolijk van kunt worden. Inventariseer met de groep allerlei dingen/zaken waar ze vrolijk van worden. Laat ze hun ideeën en ervaringen delen met elkaar. Je kunt beginnen met zelf een voorbeeld te geven van iets waar je vrolijk van bent geworden.

Enkele voorbeelden: ik word vrolijk/blij als

- iemand een leuk grapje maakt
- ik een cadeautje krijg
- ik een leuk liedje hoor
- er een baby'tje wordt geboren
- ik met mijn vriendinnetje mag spelen
- ik mijn lievelingseten ga eten
- ik mijn knuffel weer terugvind of iets anders wat ik al een tijdje kwijt was
- ik een nieuw vriendje erbij krijg
- iemand aardig tegen me doet
- ik iets moois heb getekend/gemaakt

Mogelijk kun je het gesprekje uitbreiden met het volgende.

We zijn niet allemaal tegelijk vrolijk of blij. Soms is iemand blij, maar een ander kind juist helemaal niet. Hoe kan je iemand weer opvrolijken? Probeer met elkaar erachter te komen hoe iemand opgevrolijkt kan worden. Bedenk hierbij dat wanneer je iemand wilt opvrolijken het handig is te weten waarom iemand somber of verdrietig is.

We kunnen elkaar vragen wat er is:

- Waarom kijk je zo sip?
- Kan ik iets voor je doen?

Je kunt zelf iets bedenken. Bijvoorbeeld:

- aardig zijn, iets aardigs zeggen
- vragen om met elkaar te spelen
- een grapje maken
- een tekening maken (bijvoorbeeld als 'ie een beetje ziek is of verdrietig)
- een knuffel geven
- een knipoog geven.

Sluit de kring af met het gedichtje waarbij de hele groep laat zien hoe vrolijk ze kunnen doen.

Wat gaan we doen in de kleine kring?

Laat het gedichtje nog eens horen. Weet iemand al een regel van het gedichtje uit het hoofd? Vertel dan dat we een Wees Vrolijk-Automaat gaan maken. Praat eerst met elkaar hoe zo'n machine eruit kan komen te zien: Wat heb je nodig? Is het een vrolijk ding om te zien? Zit er iets in de automaat? Komen er misschien leuke vrolijke platen uitrollen? Maak een plan met elkaar.

Hoe kun je dit doen?

Neem als basis een kartonnen doos. Versier deze doos met vrolijke kleuren, slingers, krullen, glinstertjes, enzovoort zodat het er vrolijk uitziet. Maak een gleuf waar een muntje in kan. Maak er knoppen op van kurk, papier, knopen of ander materiaal. Laat de kinderen op kaartjes vrolijke tekeningen maken met lachende gezichten of andere dingen waar je vrolijk van wordt. Maak aan de achterkant een gat in de doos om je hand in te steken. Als iemand een muntje in de automaat gooit, steekt een kind zijn hand in de automaat en gooit door een gleufje een vrolijk kaartje met een vrolijk plaatje naar buiten.

Wat kan er nog meer?

- Kinderen kunnen ook individueel een Wees Vrolijk-Automaat maken. Zorg ervoor dat elk kind een doosje heeft of een ander driedimensionale vorm. Laat het kind dit versieren/beplakken/beschilderen zodat het een grappig of vrolijk 'machientje' wordt. Denk ook weer aan de gleuf voor het muntje.
- Speel het volgende spel in tweetallen in de kleine of eventueel de grote kring: een kind is de sombere en de ander heeft de taak om het sombere kind aan het lachen te maken. Hoe gaat de vrolijkmaker dit aanpakken. (gekke bekken trekken, kietelen, mopje vertellen, de clown spelen). Kun je lang somber blijven? Kun je je lach lang inhouden? Wie kan de meest sombere nog aan het lachen krijgen.
- Van alle ideeën die de kinderen inbrengen om iemand op te vrolijken kan een 'Hoe-word-je-vrolijk'-verzameling worden gemaakt: de ideeën kunnen worden opgeschreven door de leraar en in een bus, doosje of in een Wees Vrolijk-Automaat(je) worden bewaard. Deze bus of doos kan worden geraadpleegd, wanneer kinderen op zoek zijn naar een idee om iemand op te vrolijken. De leraar leest

de ideeën op verzoek dan voor. Ook later in het jaar kan de verzameling worden aangevuld of geraadpleegd. Het kan zijn dat kinderen dingen mee maken waarvan ze vrolijk werden en dat ze dit als suggestie in de doos willen stoppen. Zo'n verzameling 'Hoe-word-je-vrolijk'-suggesties kan als uitgangspunt dienen voor een kringgesprek. De ideeën kan je stuk voor stuk bespreken. Kinderen kunnen aangeven wat bij hen goed werkt of welke suggestie bij een ander heeft gewerkt. In plaats van dat de leraar de ideeën opschrijft, kan het idee ook worden getekend. De leraar kan er bij schrijven als de tekening niet voldoende duidelijk is, maar kinderen kunnen dan zelf het idee op den duur herkennen.

- Je kunt in de klas een 'gevoelens-muur' maken, waarop de werkstukken over gevoelens worden tentoongesteld.

Suggesties voor toepassing

- Maak kinderen er incidenteel op attent dat ze andere kinderen bij hun spel betrekken of kinderen opvrolijken als ze zien dat een kind wat somber is of er een beetje bij hangt.
- Wanneer je veel taalzwakke kinderen in de klas hebt, kun je het gedichtje ondersteunen met visueel materiaal van bijvoorbeeld vrolijke kinderen, of eigengemaakte tekeningetjes, en dergelijke. Gebruik dan alleen het eerste deel van het gedichtje en hou het gesprekje erover kort en vereenvoudig het.
- Sta ook stil bij het feit dat het niet altijd lukt om iemand op te vrolijken. Dat iemand best wel eens een tijdje wat somber, verdrietig of misschien boos kan blijven. Je kunt het proberen en als het niet gaat, laat de ander dan eventjes met rust.

Reflectie op eigen handelen

- Vraag je wel eens naar de reden waarom kinderen blij, bang, verdrietig of boos zijn. Of zeg je alleen maar: niet zo boos zijn/wat ben jij vrolijk vandaag, en dergelijke.
- Kunnen kinderen aan je zien in welke stemming je vandaag ben? Ben je een open boek voor ze?
- Stimuleer je kinderen om uit te leggen waarom ze zich blij (boos, verdrietig, enzovoort) voelen?

Hoe kunnen we ouders erbij betrekken?

- Maak een tentoonstelling van alle gemaakte 'Wees Vrolijk-Automaten' en laat ouders op een afgesproken moment na schooltijd (of aan het begin van bijvoorbeeld de middag) de bouwsels bewonderen. De kinderen kunnen eventueel de automaten demonstreren en laten zien hoe vrolijk je er van kan worden.
- Vraag de kinderen om thuis aan hun vader/moeder/broertjes/zusjes te vragen waar ze vrolijk of blij van worden. Geef in de loop van de weken dat het thema wordt behandeld, in de kring de gelegenheid hun 'vondsten' met elkaar te delen.

Eventuele overige materialen

Gedicht 'De Wees Vrolijk-Automaat' van Hans Andreus. Uit: *Als je goed om je heen kijkt, zie je dat alles gekleurd is*. Gedichten voor kinderen van alle leeftijden gekozen door Tine van Buul en Bianca Stigter. Querido, Amsterdam, 1991.

